

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠI

Glasilo Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana, Strossmayerjeva ulica,
II. drž. gimn. (Bpl.)

Izhaja vsak četrtek. Na- znaša za neorga- 40 Din, za inozem. Posamezna štov. anstvo „Pov. UJU ana“ ima s žlana- lačano naročnino 'a oglase in re- tice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od poštn. vrste. Inerlatni davek po- sebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Nasilja Italije nad jugoslovenskim učiteljstvom.

V zadnji številki smo poročali, kako je italijanska vlada odslovila šest slovenskih učiteljev, ne da bi pravno utemeljila ta svoj korak.

Sengermska pogodba, na katero se tako radi sklicujejo Nemci v Avstriji in Italijani, naj bi se respektirala samo od Jugoslovenov, drugi naj bi jo teptali in kršili, kadar bi moralo iti v naše dobro. Reči moramo, da je naša prosvetna politika vse premalo nacionalna, preveč obzirna do tujih narodnosti in skoro bi si upali trditi, da je to tudi krivo, da naši krvni rojaki izven naših državnih meja, nimajo na prosvetnem polju niti najpri- mitivnejših narodnostno šolskih pravic.

Svoječasno, pod prosvetnim ministrom Trifunovičem smo priobčili stati- stično sliko postopanja naše vlade napram narodnostnim manjšinam v državi in tujih vlad napram našim narodnim manjšinam v inozemstvu. Od takrat se razmere niso prav nič izpremenile, pač pa nasprotno — poslabšale!

Prav pod zadnjim prosvetnim ministrom so se dajale našim narodnostnim manjšinam neverjetne koncesije, kar je v inozemstvu izzvalo ravno nasprotno — še večji pritisk na naše rojake. Ne samo, da izgubljamo narodnostne postojanke, ki smo jih pridobili po prevratu v državi, še v večji meri jih izgublamo v inozem- stvu, tako da moramo zaznamovati iz- gubo na obeh straneh.

Izgubili smo cele šole, ki so jih Itali- jani izpremenili nasilno celotno v itali- janske; izgubili smo slovenski učni jezik v vseh slovenskih in vseh hrvaških šo- lah v Italiji; sedaj mečejo še s silo slo- vensko in hrvaško učiteljstvo iz šole — na cesto!

Prav drastičen slučaj takega nasilja se nam odkriva iz pisma, ki smo ga pre- jeli te dni iz Italije, in ki slove:

Dne 24. t. m. sem mirno poučeval v V. razredu v I. Obč. na 3. uro potrkla to- variš R. na razredna vrata ter pravi, da me kliče ravnatelj. Hočem oditi v pisar- no brez pokrivala, a tovariš mi veli, naj vzamem tudi površčnik in klobuk, češ, da konča uro on. Nekam čuden se mi je zdel ves ta nastop, a še sanjal se mi ni, gre- de po stopnjicah, kaj se ima zgoditi?

V pisarno stopivši me sprejme rav- natelj z besedami: »Caro sg.! Una cosa

non assai bella. Vi ste z dnem 21. t. m. (24. je pa povedal!) suspendirani od učiteljske službe — mi je žal, da Vam moram to sporočiti, vsled tega lahko takoj zapustite razred! Dovoljeno pa Vam je zaprositi za penzijo, ako imate do iste pravico!

Izročil mi je odslovitveni dekret in bil sem na cesti! Niti toliko obzir- ni niso bili, da bi mi pustili dokončati zadnjo četrt ure?...

Enak dekret je čakal na pisalni mizi mojega brata in tovariša K. iz C.

Ko pridem še isti večer k bratu, je ravno delal na šolskem dvorišču v kotu pri greznici. Pozdravim ga: »Pusti! saj nisi več učitelj!«, ostrmel je in odšel z menoj.

Oba občinska zastopa sta takoj stori- la potrebne ukrepe v razveljavljenje našega odpusta, a pomagalo ne bo nič!

Treba bo torej misliti, kaj sedaj? Penzije lahko čakava še nad leto dni! Obe sestri in mlajši brat tudi ne dobe službe — tudi ti bodo morali čez mejo!

V. mora še 15 mesecev k vojakom, ker so mu dali pri maturi ponavljalni iz- pit. Ko je že na vsa vprašanja zadostno odgovoril — pričel ga je predsednik se- kirati s formulami.

Morali bomo misliti na odhod, ker tu ne bo živeti!...

To je tragika naše obzirnosti do na- rodnih manjšin v državi, ki se maščuje nad našimi rojaki v inozemstvu. Odpora ni, ker ni naše prave notranje nacionalne zavesti, one zavesti, katero bi nam lah- ko dala le prava notranja nacionalna smer, od katere so pa državni krmilarij krenili prav v zadnjem času prav daleč proč.

Naše mase se zastupljajo z nacio- nalno mlachnostjo, z nacionalnim indife- rentizmom, ki je dobra podlaga nacio- nalnostnemu mrtvilu in izgubi nacionalnega zmisla in odpora proti nacionalnemu na- silju tu in v inozemstvu. Gorenji slučaj je posledica, ki jo je rodila taka nacio- nalna vzgoja naroda; kajti z usodo po- sameznih slučajev, ki prehajajo brez od- pora preko nas, se začrtuje tudi usoda našega naroda onstran meje.

Prva rešitev iz tega položaja bi bila izrazita nacionalna politika pri nas.

Informacijske pisarne za učiteljstvo.

V neurejenih razmerah, kakor so danes, je vedno težje se orientirati učiteljsstvu v pravnih, bodisi materialno pravnih, bodisi šolsko pravnih vpraša- njih. Zato je naše Udruženje izpopolnilo svojo organizacijo tudi v informacijskih zadevah. Nekatere zadeve so tako oseb- nega značaja, da jih ni mogoče pojasnje- vati v listu in tam dajati odgovore. Od- govori na taka vprašanja se dajejo pis- menim potom, če se priloži znamka za odgovor. Odgovore pa prejemo samo organizirani člani.

Strokovno tajništvo Pov. UJU — Ljubljana.

Take posle je prevzelo v našem področju strokovno tajništvo Pov. UJU v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna je izdala v to svrhu »Ročni katalog«, v katerem dobi vsakdo odgovore o materialno-pravnih zadevah, da se izogne s tem nepotrebnemu pisarjenju. V svrhu šolsko-pravnih vprašanj pa je izdala »Zbir- ko važnejših šolskih odredb in zakonov od F. Finka, ki je izšla v štirih zvezkih in obsega vse šolske odredbe in ukaze od prevrata do najno- vejše dobe. Tako »Katalog«, kakor »Zbir- ka« sta vsakemu učitelju nujno potrebna, če hoče biti informiran in ker vsebuje odgovore in vprašanja v službi, s katerimi ima vsak dan opravka.

Pov. UJU pa je ustanovilo tudi »Obrambni sklad«, v katerega zbira prostovoljne prispevke, da lahko napravlja rekurze o splošno važnih vprašanjih in se informira pri pravnihikih.

Poseben informacijski tajnik pri UJU v Beogradu.

UJU v Beogradu pa je nastavilo za te posle posebnega tajnika in razglaš- sledeče:

Številno učiteljstvo se obrača na naše Udruženje za razna obvestila, ki se tičejo njihovega službenega položaja, tolmačenja posameznih zakonov in raz- nih osebnih prošelj in pritožb. Kakor smo že poprej naznanili, je poveril izvr- šilni odbor našega Udruženja ta posel posebnemu tajniku Udruženja, ki bo na podlagi prejetih informacij odgovarjal vsakemu posamezniku na njegova vpra- šanja. Odgovori splošnega značaja se bodo objavljali potom »Narodne Pro- svete«.

Pri tej priliki opozarjamo naše učiteljsstvo, da se bo odgovarjalo samo na ona vprašanja, ki bodo prihajala od čla-

nov Udruženja, ki so plačali članarino in poravnali naročnino na »Narodno Pro- sveto« in »Učitelja«.

Pisma nečlanov se ne bodo upošte- vala in se nanje ne bo odgovarjalo.

Ustanovitev privatnega »Prosvetnega Biroa« v Beogradu.

Sedaj se je na osnovala v Beogradu še privatna informacijska pisarna, ki raz- glaša sledeče:

Uz saradju nekoliko prosvetnih i drugih stručnih lica otvara se u Beogra- du od 1. novembra tek. god. »Prosvetni Biro«.

Ovaj će biro uz skromnu nagradu davati sva tražena obaveštenja: posre- dovaće i vršiće sve poslove, koji bi bili u vezi sa Ministarstvom Prosvete, ili ko- jom drugom školskom institucijom.

Istotako Biro će vršiti i sva druga posredovanja kod ma koga Ministarstva, državnih vlasti i drugih prosvetnih usta- nova u Beogradu.

Sudeći po licima koja saraduju u ovome »Prosvetnom Birou«, mi ga toplo preporučujemo našem učiteljstvu, djač- kim roditeljima i ostalom školskom svetu naše Kraljevine.

Podrobno poslovanje tega »Biroa« je razvidno iz s.edečega letaka;

Poznato Vam je sa koliko je dangu- be i materijalnih troškova skopčan dola- zak u Beograd, radi svršavanja svojih poslova, naročito s pogledom na današnju sporu i glomaznu administraciju.

Da bi se u tome smislu olakšalo svi- ma onima, kako iz mesta, tako i iz unu- trašnjosti, koji bi imali ma kakav posao svršavati u ma kom Ministarstvu, državnom nadležstvu ili kakvoj privatnoj ustanovi — otvara se u Beogradu — Ma- kenzijeva ulica br. 38 — PROSVETNI BIRO«, o čemu i Vas izveštavamo.

U »Prosvetnome Birou« saradivace nekoliko prosvetnih i drugih stručnih li- ca: učitelja, profesora, advokata i dr., što je garancija kako za davanje stručne i sigurne informacije, tako i za uspešno svršavanje poverenih poslova.

»Prosvetni Biro« u glavnome vršiće ove poslove:

1. Davaće potrebna obaveštenja za- interesovanima: po molbama, žalbama, uverenjima, unapredjenjima, povišicama, premeštajima, razvrstavanjima, i svima ostalim pitanjima, koja bi spadala u nad- ležnost državnih vlasti ili privatnih usta- nova.

2. Davaće potrebna obaveštenja i djačkim roditeljima (za sve škole) u po- gledu upisa, polaganja privatnih ispita, kondicija, stanovanja, ishrane i t. d.

pozneje tvorijo osnovo za preorientacijo. Vsak razrednik višje stopnje bo pač mor- al malo pogledati krog sebe, spoznati najgrše napake naših gospodarjev, pre- gledati pa tudi strokovno literaturo. V dve — morebiti triletnem turnusu bi se naj v naših šolah predelala približno ta snov: Gnojenje, travništvo, sadjarstvo, govedo, perutnina, svinja, čebelarstvo, detelje in krmila za svinje. Vse skupaj pa naj ne bo teoretični pouk, temveč se oziraj le na praktične potrebe, posebno na bičanje nedostatkov in neumnosti.

Kot primer navajam pouk oziroma učno snov o svinji. Vsekakor je seveda treba svinjo kot važno domačo žival naj- prej biološki obravnavati, ugotoviti nje- no veliko korist, preračunati, koliko nas stane reja tekom dveh ali več let in vrednost mladičev in zaklane svinje.

Zobje spričujejo, da je svinja tudi ro- parica. V zemlji išče razne črve in slič- no. Za boljo prebavo rabi tudi zemljo. Narava jo je obdarila z jako občutljivim organom, mesnatim robom na koncu ril- ca, ki je svinji vodnik pod zemljo. Tam išče razne živalice in želodcu koristne rudninske snovi. S svojim rovanjem pod zemljo koristi gospodarju in sebi. Ne- umen človek pa misli, da ima svinja ril- ček le za to, da jo lahko »zadrot«.

(Dalje prih.)

Pristopite k „Jugoslovenski Matici.“

LISTEK.

M. VERK:

Nekatera načelna vprašanja kmetijskega pouka.

(Dalje.)

Ne morem se spuščati v vse po- drobnosti, navedem le nekaj konkretnih dejstev. Pogledjmo naše njive. Lega jim je v večjem odstotku hribovita, zemlja ilovnata, delo težko in naporno. Žito je kleno, okus pridelkov prvovrsten. Obde- lovalni stroški pa so toliko, da naš kmet pri žitu ne bo mogel nikdar tekmovati z vojvodinskim veleposestnikom. In ven- dar ustvarja nove njive, lomi pri oranju pluge, živino in sebe, razbija strastno železno trde grude, drži motiko od zore do mraka, uspeh pa trd kruh in slabo zabeljeni žganci. S kolikim naporom so ustvarili kmetje po hribih vinograde, po- stavili kleti, kako trepečejo leto za le- tom pred mrazom, točo, oidiem, perono- sporo in jesenskim dežjem. Uspeh: Na vinskem trgu ne morejo tekmovati po- sledice so polni sodi, zraven pa še pijani, duševno razorani možje, tepene žene, uničeno družinsko življenje in medel na- raščaj. Slaba perspektiva za naš narod, katero pa takoj odtehta tem lepša slika:

Naše sadje si je pridobilo svetovni slo- ves, sadno drevje se rado šibi pod težo, kupcev pa dobremu, sortiranemu sadju ni nikdar manjkalo. Iz poročil sadjarskih strokovnih listov razvidimo, da se v Egiptu pulijo za naša rdeča jabolka. Na- ša živina ima okusno meso in od nekadaj poplavlja naše sejme Nemci in Italijani, pač pa gotovo ne za to, da bi kupovali slabo blago. Londonski bankir je zadovol- ljen, če ima za zajtrk jajca naših kokoši in za večerjo mrzlo perotino, ki je zo- bača na slovenskih tleh. Podjetni Čehi pokupijo pri nas vse lepše svinje, pa ima potem praška šunka zagarantirano bo- dočnost. Gotovo ne radi češkega dima, temveč radi naših svinj. Sadjee, govedo, perutnina in svinje bi lahko polnile de- narnice naših kmetov in kako malo se briga kmet za nje. Raje se ubija na njivi in trepeče v vinogradu, kakor bi segel po daru, katerega mu nudi blagoslovljena domovina.

Pri nekoliko bolj racionalnem delo- vanju v onih panogah, ki vsled klimatič- nih razmer in posebnosti zemlje v naših krajih najbolj uspevajo in donajajo dobi- ček, bi naš kmet z manjšim naporom do- segel večji gospodarski uspeh. Tu naj s strokovnim kmetijskim poukom pomore že osnovna šola.

Od izvajanj pridem k prvi načelni točki kmetijskega pouka. Kmetijski

pouk se mora z ozirom na snov povsem prilagoditi lo- kalnim potrebam in razme- ram. Ni treba, da bi se učna snov določevala za posamez- ne šole, marveč za cele teri- torije, ki tvorijo enotno kul- turno skupino. Naš teritorij n. pr. bi lahko obsegal cele Haloze, pokrajine do Save in Savinje južno od Celja ter južno vzhodja Pohorja. Učna snov bi se le malo razlikovala od one hrvaškega Zagorja in Slovenskih gor. Treba bo seveda učno snov vsaj približno ugotovi- ti, kar se more zgoditi pa le na posebnih uradnih učiteljskih konferencah. K tem konferencam bi se event- ualno tudi pritegnili okraj- ni ekonomski in kmetijski stro- kovnjaki. Na podlagi poročil terito- rijačnih učiteljskih konferenc zmogla bi državna oblast izdati okvirni zakon za kmetijski pouk. Izčrpani referati teritori- jalnih konferenc bi se pa morali razmno- žiti ali tiskati kot pomožna knjiga za učiteljsstvo.

Prepričan sem, da se bo to zgodilo, kedaj, tega ne more nihče reči. Ostanem torej brez sistema in smernic. Za to dobo je tudi nemogoče misliti na kak- šnokoli uspešno preorientacijo v gospo- darskih vprašanjih naših malih agrarcev. Mogoče so najnujnejše reforme, ki lahko